

gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp: Onderzoek toename uitgaven Jeugdhulp
Datum: 24 april 2019
Agendapunt: 10
Behandeling: Opiniërend en besluitvormend
Portefeuillehouder(s): Wethouder Rutgers
Steller: Rob van Nuil r.vannuil@hethogeland.nl

1. Samenvatting

Eind 2018 is een intern onderzoek gestart naar directe en indirecte tijd van vier ambulante jeugdhulpproducten. Dit zijn verschillende vormen van individuele begeleiding en gezinsbegeleiding. Uit dit onderzoek is mede naar voren gekomen dat de uitgaven aan deze vier producten in twee jaar zijn gestegen van € 1,4 mln. in 2016 naar € 3,2 mln. in 2018. Ambulante begeleiding is een vorm van jeugdhulp dat zich op veel grensvlakken begeeft. Bijvoorbeeld op het grensvlak van preventie en basisondersteuning, op het grensvlak van collectieve en individuele ondersteuning, of op het grensvlak van passend onderwijs en jeugdhulp. De verwachting is daarom dat er meerdere oorzaken zijn voor de toegenomen uitgaven. Om oorzaken te achterhalen en concrete aanbevelingen om de uitgaven te verminderen wordt voorgesteld om hier een extern onderzoek naar uit te voeren.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

- een bedrag van € 50.000 beschikbaar te stellen voor een onderzoek naar de toename van de uitgaven aan ambulante begeleiding in de jeugdhulp;
- deze kosten te dekken uit de Reserve Sociaal Domein en de begroting 2019 dienovereenkomstig te wijzigen.

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

Eind 2018 is begonnen met een intern onderzoek naar directe en indirecte tijd van vier ambulante jeugdhulpproducten. Dit zijn verschillende vormen van individuele begeleiding en gezinsbegeleiding. Uit dit onderzoek is mede naar voren gekomen dat de uitgaven aan deze vier producten in twee jaar zijn gestegen van € 1,4 mln. in 2016 naar € 3,2 mln. in 2018. In het algemeen zijn de kosten van de jeugdzorg in de afgelopen jaren gestegen. De uitgaven in deze specifieke categorie springen er uit. Ambulante begeleiding wordt ingezet op veel gebieden. Om drie voorbeelden te geven: soms wordt begeleiding in een onderwijssetting gegeven, soms omdat er geen goedkoper preventief alternatief voorhanden is, en soms wordt het ingezet ter voorkoming van duurdere zorg. De vele toepassingen waarin begeleiding wordt ingezet maakt dat er meer oorzaken zijn voor de enorme stijging van de uitgaven.

In het meerjarenperspectief is een daling van het tekort in het Sociaal Domein opgenomen. Hoewel het vanwege de complexiteit van het jeugdhulpvraagstuk moeilijk te zeggen is of deze maatregel één op één leidt tot goedkopere en efficiëntere jeugdhulp, zijn we op zoek naar maatregelen om de tekorten terug te dringen. Inzicht in de oorzaken van de stijging

van ambulante producten is noodzakelijk om grip te krijgen op de uitgaven. Daarom wordt voorgesteld om een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de oorzaken van de stijging van de uitgaven, inclusief aanbevelingen om begeleiding mogelijk op een andere manier te organiseren.

3.2 Bevoegdheid raad

Het is de bevoegdheid van de raad om middelen beschikbaar te stellen uit de Reserve Sociaal Domein.

3.3 Wettelijk of beleidskader

Het wettelijk kader is de jeugdwet. Het beleidskader is het beleidsplan, het Coalitieakkoord en de Kadernotitie Transformatie Jeugdzorg.

3.4 Historische context

Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Daarvoor was dit de verantwoordelijkheid van provincie en rijk. De decentralisatie is gepaard gegaan met een korting van 15% in drie jaar tijd. De decentralisatie bestond grofweg uit twee onderdelen: de transitie en de transformatie. De transitie is het uitvoeren van taken door de gemeente die voor 2015 door andere overheden werden uitgevoerd. Daarnaast was en is de bedoeling van de stelselwijziging om de jeugdhulp goedkoper, efficiënter, en meer nabij te organiseren. Dit is de transformatie.

Gemeenten zijn in het algemeen tevreden dat ze de meest essentiële zaken hebben gerealiseerd, blijkt uit de evaluatie van de Jeugdwet van januari 2018. Uit de evaluatie blijkt ook dat de transformatie minder van de grond komt. Daarnaast geven veel gemeenten meer uit dan dat het rijk beschikbaar heeft gesteld.

Dit beeld uit de evaluatie is herkenbaar voor onze gemeente. De gemeentelijke organisatie is vanaf 2015 ingericht op deze stelselwijziging. Alleen dit al was een behoorlijke klus. Het normaliseren en de-medicaliseren van problematiek, het nabij organiseren van hulp en ondersteuning, en het investeren in preventie is minder goed uit de verf gekomen. Daarnaast zijn de uitgaven in de afgelopen jaren sterk gestegen. Om de oorzaak van de kostenstijging van enkele begeleidingsproducten die een sterke relatie met de transformatiedoelstellingen heeft te achterhalen, wordt voorgesteld een onderzoek uit te voeren.

4. Beoogd resultaat (of effect)

Het beoogd resultaat van het onderzoek is een analyse van de stijging van de uitgaven, inzicht in de oorzaken van de stijging, en concrete aanbevelingen om de uitgaven te verminderen.

5. Toelichting

5.1 Argumenten/motivering

De uitgaven aan de vier betreffende producten zijn in twee jaar gestegen van € 1,4 mln. naar € 3,2 mln. Als er geen actie op wordt ondernomen, dan is de kans erg klein dat de uitgaven teruggedrongen worden. Dit maakt dat dit onderzoek een hoge prioriteit heeft. Ambulante begeleiding begeeft zich daarnaast op veel grensvlakken: bijvoorbeeld op het grensvlak van preventie en basisondersteuning, op het grensvlak van collectieve en individuele ondersteuning, en op het grensvlak van passend onderwijs en jeugdhulp. De verwachting is daarom dat er meerdere oorzaken zijn voor de toegenomen uitgaven. De oorzaken kunnen ook met elkaar te maken hebben. Ook dit is een reden voor een extern onderzoek. Als duidelijk wordt wat de belangrijkste oorzaken zijn van de stijging, kan hier gericht actie op worden ondernomen.

Zoals gesteld zijn wij niet de enige gemeente die met tekorten kampen. We zijn ook niet de enige gemeente waarvan de ambulante begeleidingskosten sterk zijn gestegen. Andere Groninger gemeenten zien de uitgaven ook stijgen op deze producten. Dit kan een reden zijn om het onderzoek samen met andere Groninger gemeenten te laten uitvoeren. Het belangrijkste argument om dit niet te doen is dat de manier waarop de basisondersteuning en preventie is georganiseerd, per gemeente verschilt. De manier waarop dit is georganiseerd heeft gevolgen voor de inzet van ambulante begeleiding. Zowel de analyse als de aanbevelingen moeten dan naar verwachting op een abstracter, minder concreet niveau worden geformuleerd. Er is nu juist behoefte aan een heldere analyse en concrete aanbevelingen. Daarom wordt geadviseerd om dit onderzoek voor alleen onze gemeente uit te laten voeren.

Daarnaast zien we dat de stijging in deze producten bij ons relatief sterker is dan de andere Groninger gemeenten. Ook dit is een reden om het onderzoek alleen in onze gemeente uit te laten voeren. Dit laat onverlet dat de uitkomsten van het onderzoek ook met de andere Groninger gemeenten gedeeld worden. In RIGG-verband (de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten) trekken we veelvuldig met elkaar op en wisselen we goede voorbeelden met elkaar uit.

5.2 Risico's

De risico's van het onderzoek zijn beperkt. Er bestaat een kans dat zowel de analyse als aanbevelingen niet bruikbaar zijn. In dat geval is € 50.000,- besteed aan een niet-bruikbaar onderzoek. Het kan ook omgedraaid worden: als er geen onderzoek uitgevoerd wordt, dan is het risico groter dat we geen stuurknoppen vinden om de uitgaven aan deze producten terug te dringen.

6. Financiële aspecten en wijze van dekking

Binnen de huidige begroting is geen dekking voor het onderzoek. Daarom wordt geadviseerd om de kosten te dekken uit de Reserve Sociaal Domein.

7. Inbreng belanghebbenden

Het onderzoek is een onderdeel van het Plan van Aanpak Jeugdhulp 2019 – 2022. Met een kernteam van de Adviesraden is gesproken over het hele Plan van Aanpak. Zij worden betrokken bij de uitvoering van het plan. We zijn nog in gesprek over de manier waarop. Daarnaast is de RIGG op de hoogte gesteld van het voornemen om een onderzoek uit te laten voeren.

8. Vervolgtraject

8.1 Uitvoering en Tijdsplan

Nadat uw raad het voorstel heeft behandeld wordt er gestart met het opstellen van de offerteaanvraag. De verwachting is dat in het derde kwartaal gestart kan worden met het onderzoek. Aan het van het jaar is de verwachting dat het onderzoek afgerond kan worden. Begin eerste kwartaal van 2020 wordt het resultaat behandeld in het college.

8.2 Communicatie

Voor inwoners heeft het onderzoek geen invloed op de huidige inzet van begeleiding. Zij hoeven hierom niet apart te worden geïnformeerd. Het is mogelijk dat uit de aanbevelingen kan voortvloeien dat de ondersteuning op termijn anders georganiseerd wordt. De planning volgend zijn de resultaten in het eerste kwartaal van 2020 bekend. Mocht dit er toe leiden dat de ondersteuning in de toekomst op een andere manier georganiseerd wordt, dan wordt dit zorgvuldig met inwoners besproken.

8.3 Evaluatie

De evaluatie is de uitkomst van het onderzoek.

Bijlage:

Plan van Aanpak Jeugdhulp 2019 – 2022
Notitie directe / indirecte tijd RIGG

Achterliggende documenten:

Een beschrijving van de betreffende vier producten staat in het RIGG productenboek. Dit is te vinden via de volgende url:

<https://rigg.nl/PageByID.aspx?sectionID=100547&contentPageID=1304243>

Het gaat om de producten 45A04, 45A53, 45A51 en 45A56.

Winsum, 9 april 2019.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding